

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 75 (9759) 1975 чылдың март 30, воскресенье 1925 чылда үндэлиттинген. Өртөз 2 өкп.

1975: Беш чылдың доозукчу чылы

УЛУСЧУ ТАЛАНТЫЛАР

Ажылчы чоннарның бот-тывыңгыр уран чүүл чогадылганың Бүгү-эвилел фестивалы эрттирени бо чылдың февральда чарлаан. Ук фестивал бо чылда эгелээш 1977 чылга — Октябрың социалистиг Улуг революциязының 60 чыл оюнга чедир үргүлчүлээр. Улусчу чогадылганың фестивалына хоорайның болгаш көдөңниң чурттакчылары, школачылар, студентилер, дайыңчылар дээш өске-даа бот-тывыңгыр талантылыгыр киржир.

Бүгү чуртта ышкаш, бистиң республикада фестивалдык бирги ээлчээ чоруп турар. Ол келер чылдың февральда чедер. Ону Ада-чурттуң Улуг дайыңгына совет улустун Тинилелгезиниң 30 чылыга тураскааткан. «Кым-даа, чүү-даа утгундурбаан» деп кыйгырыгыңи ада-биле уран чүүл концерттери, ужуражышкыңнар, солун кездээлер чер болганда эртип турар. Школачыларның бот-тывыңгыр уран чүүлүнүн район фестивалдары эрткилээш. Школачы уруларның өзүп оран талантызың, жанрларның яңы-бүрү байлакшыдың көрүлдөр херечилеп турар. Адаларның революсучу, дайыңчы, күш-ажылчы чаңчыларды дөзөп салгаар, анаа шыңчы, ону улпас дээрзи база катан бадыткатыңып турар.

Бистиң республиканың хоорай, суурларында фестивалга белеткел эгелээш. Чер-черде оргкомитеттер тургустунгулаан. Фермаларың, салбырларың, суурларың бот-тывыңгыр артистери фестивалдың баштайгы ээлчээңе киржиң, мергежилдиңлер илереп үнүп турар. Ылангыя Чөөн-Хемчик районун суурларында фестивал чедикшиңниң эгелээш. Саанчылар, тараажылар, малчынар уран талантызың хөйгө көргүзүп, шилдиктериниң тодараткан. Каа-Хемниң суурларында, Тандыңың Шамбалыда дээш өске-даа чамлык черлерде фестивалдың ыр-шоору чаңгылаңып турар.

Совет улустуң өлүм чок маадирлыг чоруу, улустарның бузулбас найралы, Төзөн чуртуңга кызыгаар чок бердиңиңиң—бо бүгү бот-тывыңгыр коллективтериниң концерт көргүзүлгелериниң кол темазы болу берген. Клубтарың болгаш культура бакыңнарың, өске-даа черлериниң хун бүрү ажыл-чорудулганы фестивалдык чедикшиңниң чорударыңче, ажылчы чоннарның дыштанылганы күш-ажыл-биле чөп холбаш, таарымчалыг организастарыңче уланган болуру чугула.

Клубтарың болгаш культура бакыңнарыңның ажылың үндөшүн-биле экижерлери, хостуг үе-шакты организастыг эрттирерипче чонну мобилизастары, хөй салың чон массаны бот-тывыңгыр уран чүүлү, ус-шевер ажылдары хаара тудары фестивалдың кол сорулганы.

Каа-Хем, Эрзин, Мөңгүн-Тайга, Биң-Хем районнарның партия организациялары культура одагаларың доктаамал кичээңгей салып турар. Ылангыя Каа-Хем районун партия организацияларың дуржулганы байдак. Культура албан черлериниң ажыл-чорудулганың кол уг-шын—ажыл-инчилерини ортузунга социалистиг чарышты дээштиг организастары болу берген. Районун Култура бакыңны (директору В. П. Харченко) көдээ культура одагаларыңның төвү апарган. Тинилелениң 30 чылыга тураскааткан «Бистиң аалчыларыбыз» деп аас-журналдарың эрттирген. Дүжүттүң, кудумчунуң болгаш спорттун байырталдарың тус-тус суурларга барып, нийти күш-биле организастап эрттирип турар. Эң териниң механизатор дээш конкурс, күш-ажылчы династияларга тураскааткан кездээлер көсүк черни ээлей берген. Оларның дуржулганы өөренип, шак мыңдыг хемчеглерин өске культура албан черлери организастап, өөренири чугула.

Клубтарың бот-тывыңгыр уран чүүл бөлүмнереңге эң хөй салың кижилери хаара тудуп болур арга бисте бар, эрткин чылын анаа 14 муң киж киришкен.

Бөлүмнөр киржикчелериниң саны эвээш, ажыл доктаамал эвес болур таварылгалар хөй. Оң уламандан культура одагаларында колдуунда кино көргүзөр, ында-хаа концерттер үңгүлээр. Шак мыңдыг үчүлдери Барып-Хемчик, Улуг-Хем болгаш Тес-Хем районнарның чамдык көдээ клубтарында көрүп болур. Фестивалга белеткел үезинде үстүнде четпестерден чайлал, тус черлерини партия, совет, комсомол болгаш өске-даа организациялары боттук ажылдары чорудар ужурулуг.

Кижилерниң назы-харын барымдаалавайн бот-тывыңгыр уран чүүлү, ус-шеверлең ажылдары болгаш соңуургаларың чурук база кино тирттырылганыңче хандыкшыдарга чүңү кылза чогуурул? Кижилерниң соңуургалдарыңны зайың-биле бөлүмнери, клубтарың организастаар, конкурстарың, делегелерини чорудар болза эки. Чер-черде херезженер чөвүлелери агиткватиралар дамчытыр чорудуп турар массалыг ажылдарың үстүнде сорулгаларың чедип алырыңче угландылары ажыктыг.

Республиканың чогадыкчы организациялары, Улусчу чогадылгы бакыңны, уран чүүл албан черлери фестивалдың чорудулганың тодаргай үлүүн кириңер, практиктиг дузаны көргүзери оларның дорт хүдээлгези. Бо ажылды районнарның оргкомитеттери, жанр зайың-биле секциялар болгаш чер-черде хөй-ниити органнары культура албан черлери-биле кады чорудар.

«Кызыл тудуг» эргелелинде тудугчу бригадалар аразында социалистиг чарыштың тоску беш чылдың тодарыңгы эрткин чылында Борис Александрович Белкова улуктан бригада социалистиг чарыштың үндөшүн билген.

Бо бригадала муракчы тудугчулар хөй. Оларның бирээңге Степан Борбак-оол хамаражыр. Ол хөй чылдарда бригадаларың муракчыларыңниң одуруунга чоруп келген. Ол ам беш чылдың доозукчу чымында база-ла эки ажылдап турар.

ЧУРУКТА: «1974 чылда социалистиг чарыштың тамалкың» деп хөрөк демдээниң эдилекчизи Степан Борбак-оол

А. МОНГУШТУҢ ФОТОСУ.

ЧАСКЫ АЖЫЛДАРГА УТКУШТУР

Тараалаң Танды районунун ажыл-агыйларыңның часка белеткенип турарың дугайында адыңың Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң хурадында чугалашкың көргөн. Ол районунун ажыл-агыйлары бо чылың 84 муң гага тараа култураларың, 24.500 гага мал чөмү култураларың тартып, «Каргофел» болгаш ногаа култураларың ол-ла дараалашка-биле 607 болгаш 178 гага ээлээр.

Районунун колхоз, совхозтары үрезиниң 94 хуузуң чогуур кондициялыг чедир арылган алган, оң иштиңде I, II класстың үрезини—71 хуу, ССР-ниң 50 чылы атыг, «Тинилелге», «Революцияның чабымы» совхозтар болгаш Көдээ ажыл-агыйның дуржулгач станциязы чогуур салың үрезин-биле хандырткан болгаш тарып киргертине белең. Артан ажыл-агыйлар куруура, чочан-тараа, тарымал-тоорук, сула үрезин-биле четче хандырткан. Ол иштин «Шамбалы» совхозта болгаш «Коммунизм» херел-лик колхозта үрезин орнаашкылы доозулган.

Часкы тарылаңың чорударыңга 70,9 муң гектар черни

районда бөлгөш. А 26,1 муң гага өлгөк часкы аңдыртылганы чорудар.

Часкы хову ажылдарыңга районунун колхоз, совхозтарында яңы-бүрү марканың 549 трактор, чүк сөөртүр 192 автомашина болгаш оон-даа өске техника киржир. Март 19-та байдал-биле алдыра, районунун ажыл-агыйларында тракторларың 81, автомашиналарың 78, трактор аяланыларың 76, селжаларың 58,9 хуузу септеттиңе. Часкы хову ажылдарыңга киржир техника септеткен бо районда хожудал турары үстүнде саннарда илдегидир. Ылангыя «Россия», «Шамбалы», Тока аттыг совхозтарда көдээ ажыл-агый машиналарың септел турарың иштары куду. А Тока аттыг совхоз бо хүнерге чедир автомашиналарың 62, андааныңнарың 58, селжаларың 67-ле хуузу, трактор сөөртүр плазаның «Россия» совхоз күчле орту чедирген—үезиң негелдениңе шуут дүшүпсө. Септелгө эрткин техниканы хүзүң алдыра комиссияларның ажылың четпес организастарыңдан чедир кылдыңаан ажылдарың эде килыры озадал турар.

25 муң тонна органиктиг чөмүкчидиктериниң районунун тарылаң шөддерине төгер турбуже, бо хүнерге чедир дөңгүң-ле 3200 тоннаың төккөн, азы планың күчле 13 хуу чедирген. Шөдлерге чөмүкчидикте төгер аймак «Россия», Тока аттыг совхозтарда чаала эгелээш, а районунун өске ажыл-агыйлары ольче ам-даа кирбоз.

Хову турлагларың, часкы ажылдарың белеткээрин чагыс-даа ажыл-агый эгелээш, механизатор калдар база чедипсө. Илчирбег тракторларың ийн ээлчег-биле ажылдарыңга ам-даа 219 механизатор чедипсө. Оларны четкөөрү-биле ажыл-агыйларда организастаан 4 ай хуу-саалыг курстарда 85 киж өөренип турар.

Часкы хову ажылдарың чогуур үезинде эрттирерине тракторлар, селжалар, илчирбег болгаш өске-даа чөкөк херекесдер-биле районунун ажыл-агыйлары амга чедир четпес хандырттыңаң.

Илереттиңген четпестерин чайдаларың шилтирерип хемчеглерин алдырың Танды районун удурткучларыңга хүдээнип турар доктаамал Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлени хүдээң алган.

Апрель 19-та

коммунисттик

субботник

БЕДИК

БУДУРУКЧУЛУГ

АЖЫЛДААР

Бастың «Шамбалы» совхозтуң ажыл-инчилери В. И. Лениниң төрттүңгөн хүнүңдө бээр 105 муң оюн таварыштыр апрель 19-та болур коммунисттик субботник хүнүңге амдыгаштан белеткенип турар.

Механизаторлар «Кызыл суббота» хүнүңде чери болбаазырадырыңга, шык базырыңга ажылдааш, үлүг-нормазыңа бүдүң чартык каттап ажыр күөсөш, ажылдың эне бедик будурукчулуңуң чедип алдырың шилтирээр. Олар алда ык белеткенип турар. Ам совхозта техника септеткени доостур чыгал турар, Оң айында 60 ажыг киж киң кол агроном Хертек Кара-оолдун удуртулуугу-биле шыга үрезин тарааны хораннарыңга ажылдаар.

Малчынар боттарыңның кыштагырыңга ажылдааш, өлкөк контар болгаш кажаа сөптөр. Оларны кол зоотехник Ооржак Даваадор удуртур. Совхозтуң тудугчулары оң хүн көчүр чорур механизастаттыңан колоннаың тудуп турары клуб тудуунга шөфтөп ажылдаар. Ук ажылды прораб Кыргыс Бавуу башкаар. Оларны өске бир эвезюзу хойжу бригада төвүңе чак чурар-бажик тудар.

Шамбалы сууруң чуртакчылары — 100 ийиң суур чагайжылдыгыңга болгаш стадион кыларыңга киржир.

Субботник хүнүңде совхозка шунту 450 киж ажылдаар болгаш 1200 рубльди беш чылдың фондузуңе шилчидер деп турар.

С. СЕДЕН-ООЛ, субботник эрттирер штабтың казакшыгы.

КУШ - АЖЫЛ

БАЙЫРАЛАЫНГА

Москвачыларың эгелээшкенин Чадаанга көчүп чорур механизастаттыңаң №463 мехколхозыңның ажылчылары, инженер-техниктиг ажылдакчылары илчирбег чугалашкан. Субботникке белеткел дугайың чугалашкан хуралга прораб Г. Глазденев сөс алган мында дээ:

— Коммунисттик субботник дээрге бүгү совет улустун күш-ажылыңны байырлаш. В. И. Ленин ол хүнүң «Улуг эгелээшкени» деп ажылыңга эң бедик-биле үлөп айткан. Субботникке кирешкен илчирбег илчир хөйү кылар, беш чылдың фондузунга кайгамчык буяның салымчылың кириңер. Тудуу ам-даа доозулбаан районун Култура бакыңның (500 олурутту) тудуунга киржиң ажылдаар мен.

Ленин орденниң эдилекчизи адаларың тудугчу Х. С. Чымыт-Доржу субботникке илчирбег киржиринең коллективтиг ишчилерин кийгүрген, бригадалыңны тудугчулары-биле «Большевик» совхозка бажың тудуп ажылдарыңга аазан. М. Зайшевтиң удуртка болгаш «Чыраа-Бажы» совхозта 60 орунуг интернет тудуунга ажылдаар. В. Салчак, Л. Ооржак, Д. Донгач оларың удуртуп турар бригадалары «Адан-Маадир» совхозка ийн бажың болгаш кажаа тудуунга ажылдаар.

Монтажистер «Сут-Хөл» совхозтуң Кара-Чыраа фермазында механизастаттылар инек, бызаа кажааларың, Ишкениңе урулар сазың тудуунга, Чадаана хоорайда кайың-даа 16 квартиралың ийн бажыңны шөвөрээшкениңге болгаш өске-даа туулу объекттерине ажылдаар.

Коммунисттик субботниктиң хүнү — апрель 19-та коллективтен 350 киж ажылдаар. Коллектив ишчилери ичак 2370 рубльдиң ажылы будуурени, беш чылдың фондузунга 550 рубльди шилчидери шилтирээр.

Ч. СЕНДАЖЫ, мехколхозта партия организациязыңның секретары.

Төп соңгулда комиссиязыңниң кеңигүшери: Михаил Николаевич Алексеев—РСФСР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Фазу Гамзатовна Алиева — Дагестан АССР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Михаил Григорьевич Амурсов — Нефтегоганскиниң тускайымттыңаң № 10 эргелениңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Тюмень областы; Ольга Александровна Андрияйнен — Петрозаводскиниң О. В. Куусинен аттыг Күрүне университетиниң студентлекеринде, профессорларыңдан болгаш башкыларыңдан, Карел АССР; Василий Иванович Антвиң — профессорлар эвилелдеринде Челябинск областы чөвүлелинде; Роман Фомич Антошук — Норильскиниң А. П. Звенигиниң даг-металлургия комбинатының «Маяк» рудиниңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Красноярск край; Николай Павлович Белая — Сухоискиниң дыш-үдөштүр ажыл-агый чериниң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Вологда областы; Василий Михайлович Борисенков — Москва областың коммунисттик организациязыңдан; Дария Васильевна Васильева — Якут АССР-ниң Мегино-Кангалас районунун Ленин атыг совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

Генерал Васильевич Кобин — Свердловск областың коммунисттик организациязыңдан; Айшат Закировна Коргова — Чечен-Ингуш АССР-ниң Малгобек хоорайыңның № 3 ортумак школазыңның ажылдакчыларыңның коллективинде; Виктор Иванович Лавинов — «Ангар тудуг» эргелениңиң № 266 тудуг-монтаж поездиңиңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Иркутск областы; Николай Иванович Мазыков — Приморье крайыңның коммунисттик организациязыңдан; Рим Шахматович Мухометов — Ново-Уфаның нефть болбаазырадыр заводунун ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Башкир АССР; Зоя Григорьевна Новожилова — Бүгү-эвилелдиң Аймактарыңның Ленин Коммунисттик эвилелинде; Арефий Иванович Огнев — Горькийниң автомобиль заводунун ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан; Антонина Петровна Осина — Ульяновск областың Вешкаймск районунун Жданов атыг колхозунун колхозчуларыңдан; Алла Ивановна Селиванова — Алтай крайыңның Первомайск районунун «Светловодный» колхозунун агитчелеринде, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

Төп соңгулда комиссиязыңниң кеңигүшери: Михаил Николаевич Алексеев—РСФСР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Фазу Гамзатовна Алиева — Дагестан АССР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Михаил Григорьевич Амурсов — Нефтегоганскиниң тускайымттыңаң № 10 эргелениңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Тюмень областы; Ольга Александровна Андрияйнен — Петрозаводскиниң О. В. Куусинен аттыг Күрүне университетиниң студентлекеринде, профессорларыңдан болгаш башкыларыңдан, Карел АССР; Василий Иванович Антвиң — профессорлар эвилелдеринде Челябинск областы чөвүлелинде; Роман Фомич Антошук — Норильскиниң А. П. Звенигиниң даг-металлургия комбинатының «Маяк» рудиниңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Красноярск край; Николай Павлович Белая — Сухоискиниң дыш-үдөштүр ажыл-агый чериниң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Вологда областы; Василий Михайлович Борисенков — Москва областың коммунисттик организациязыңдан; Дария Васильевна Васильева — Якут АССР-ниң Мегино-Кангалас районунун Ленин атыг совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

Төп соңгулда комиссиязыңниң кеңигүшери: Михаил Николаевич Алексеев—РСФСР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Фазу Гамзатовна Алиева — Дагестан АССР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Михаил Григорьевич Амурсов — Нефтегоганскиниң тускайымттыңаң № 10 эргелениңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Тюмень областы; Ольга Александровна Андрияйнен — Петрозаводскиниң О. В. Куусинен аттыг Күрүне университетиниң студентлекеринде, профессорларыңдан болгаш башкыларыңдан, Карел АССР; Василий Иванович Антвиң — профессорлар эвилелдеринде Челябинск областы чөвүлелинде; Роман Фомич Антошук — Норильскиниң А. П. Звенигиниң даг-металлургия комбинатының «Маяк» рудиниңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Красноярск край; Николай Павлович Белая — Сухоискиниң дыш-үдөштүр ажыл-агый чериниң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Вологда областы; Василий Михайлович Борисенков — Москва областың коммунисттик организациязыңдан; Дария Васильевна Васильева — Якут АССР-ниң Мегино-Кангалас районунун Ленин атыг совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

Төп соңгулда комиссиязыңниң кеңигүшери: Михаил Николаевич Алексеев—РСФСР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Фазу Гамзатовна Алиева — Дагестан АССР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Михаил Григорьевич Амурсов — Нефтегоганскиниң тускайымттыңаң № 10 эргелениңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Тюмень областы; Ольга Александровна Андрияйнен — Петрозаводскиниң О. В. Куусинен аттыг Күрүне университетиниң студентлекеринде, профессорларыңдан болгаш башкыларыңдан, Карел АССР; Василий Иванович Антвиң — профессорлар эвилелдеринде Челябинск областы чөвүлелинде; Роман Фомич Антошук — Норильскиниң А. П. Звенигиниң даг-металлургия комбинатының «Маяк» рудиниңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Красноярск край; Николай Павлович Белая — Сухоискиниң дыш-үдөштүр ажыл-агый чериниң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Вологда областы; Василий Михайлович Борисенков — Москва областың коммунисттик организациязыңдан; Дария Васильевна Васильева — Якут АССР-ниң Мегино-Кангалас районунун Ленин атыг совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

Төп соңгулда комиссиязыңниң кеңигүшери: Михаил Николаевич Алексеев—РСФСР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Фазу Гамзатовна Алиева — Дагестан АССР-ниң Чогаалчылар эвилелинде; Михаил Григорьевич Амурсов — Нефтегоганскиниң тускайымттыңаң № 10 эргелениңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Тюмень областы; Ольга Александровна Андрияйнен — Петрозаводскиниң О. В. Куусинен аттыг Күрүне университетиниң студентлекеринде, профессорларыңдан болгаш башкыларыңдан, Карел АССР; Василий Иванович Антвиң — профессорлар эвилелдеринде Челябинск областы чөвүлелинде; Роман Фомич Антошук — Норильскиниң А. П. Звенигиниң даг-металлургия комбинатының «Маяк» рудиниңиң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Красноярск край; Николай Павлович Белая — Сухоискиниң дыш-үдөштүр ажыл-агый чериниң ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Вологда областы; Василий Михайлович Борисенков — Москва областың коммунисттик организациязыңдан; Дария Васильевна Васильева — Якут АССР-ниң Мегино-Кангалас районунун Ленин атыг совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Михаил Георгиевич Соболев — Армияга, ужур күчүлө болгаш Флотка Дузалаарыңдык Бүгү-эвилел Эки тур Тинилелден (СССР-ниң ДОСААФ); Александр Павлович Соколов — Волгоград областың Калачево районунун «Маяк» совхозунун ажылчыларыңдан, көдээ ажыл-агый специалистеринде болгаш албан-хаакчыларыңдан; Зоя Георгиевна Спирина — Саратовтуң аймак корукчуларың Ленин комсомол атыг театрыңның чогадыкчы ажылдакчыларың, ажылчыларыңның коллективинде; Гуляева Зюфаровна Ян-Алиева — «Камгезит» тудуг будурулгө каттыжылышыңны бажың тулар комбинатыңның ажылчыларыңдан, инженер-техниктиг ажылдакчыларыңдан болгаш албан-хаакчыларыңдан, Татар АССР-ниң Набережнине Чельны хоорайы.

РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Даргазы М. ЯСНОВ

РСФСР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары Ж. НЕШКОВ

МОСКВА, 1975 чылдың март 28.

ТЫВА АССР-НИҢ ДӨРТКҮ ЧЫЫЖЫНЫҢ ДЭЭДИ ТӨП СОҢГУЛДА КОМИССИЯЗЫНЫҢ СОСТАВЫН БАДЫЛААР ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИНГ ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАРЛЫ

«Тыва АССР-ниң Дээди Советинге соңгулда дугайында Дүрүнү» 34-кү болгаш 35-кү чүддеринге үндөшкөн, Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун доктаамал бөлүк:

Тыва АССР-ниң дөрткү чыыжының Дээди Советинге соңгулда талазы-биле төп соңгулда комиссиязы хөй-ниити организастарыңның, ажылчы чоннар илчилелдериниң

АЗЕРБАЙДЖАН ССР. «Каспий далай нефть» каттыжымышының Сагачалыда чер үттөр айма эргелелинде Социалист Күш-ажалды Маадры мастер Мамед Гамбарова удурткан Бригада чери ша...

Мамед Гамбаров болгаш оод эш-оору чаа техниканы мергесидиг ажылап, дегир-хереселдерин долузуу-биле шигээди ал турар. Олар язм-бурр профессионаларын өөренип ап, а дуржуалыг амылчынар— амыктарын шефе ап, экономиктиг болгаш техниктиг өөредилгени калбартып турар.

ЧУРУКТА: Социалист Күш-ажалды Маадры коммунист Мамед Гамбаров. Я. Халиловтук фотоу. (СЭТА-ның фотохрониказы).

ЧАГААЛАРДАН ОДУРУГЛАР

«САЙЗАН» ЯСЛИ-САД

Суг-Аксы суурда ясли-сад чаа тургустунган, ыччалаа-даа деривгези, шимелден көрүштү, арыг-шевери эки, черле пинти амыл мактадыт. Ол болза ада-не-биле быжыг харызын, коллективтин, чонун күжүн шын организастап турарынын бадыйкалы.

Чөөн-Хемчик районун

Чөөн-Хемчик районун Хорум-Дог көдээ Совети ында сес чыл школазыга келир өөредилге чылында олар ыш белеткелинге ажыч чонун швейн организастаан. Шефе нитини-биле 112 киж кирижи, 150 кубометр топкалы белеткеш школа чанында эккеп тургускан.

О. Дураева. О. Чургун-оол.

ЧЫЛЫНГА

Булун-Терек школазы 1975—76 өөредилге чылында белеткелин амдылааштан эгелен. Школага калдыг сентелге кылары планнап, ача негетипер манза, туубу, эске-даа материалдарын четчелеп ал турар.

АРЫГ-БАЖЫНДА

Улуг-Хем районда «Улуг-Хая» совхозтун Арыг-Бажы сут-бараан фермазынын коллективинге Шагаан-Аргының № 586 көжүр чоруур механикастаттынган колонназынын В. Зрес-олга удурткан тудугулары 6 аал нити чурттаар 3 бажынын кылып хуээдин берген. Ферма коллективин тудугуларга өөрү четтиргенин илереткен.

А. Тугарман.

МАЛЧЫНЫН КЫШТААНГА

«Мөрен» колхозтун малчыны Дулуг Калбаанын хою чыл бүрү менди, хур кыштагап турар. Чайгы семиртилгени шын организастап, күсү, ылангы кышкы оларын чөп ачылап келгениден оод подан хөо бо...

ЧӨП-ХЕМЧИК РАЙОН

Чөп-Хемчик районун Чөөн-Хемчик районун Хорум-Дог көдээ Совети ында сес чыл школазыга келир өөредилге чылында олар ыш белеткелинге ажыч чонун швейн организастаан. Шефе нитини-биле 112 киж кирижи, 150 кубометр топкалы белеткеш школа чанында эккеп тургускан.

А. Саңмаа.

УЖУДУУШКУНДА «ИНТЕРКОСМОС-13»

Космос делегация шигилээр болгаш тайбын сорулгаларга ажылаары-биле социалист чурттарын кады амылдаарынын программанын өзүгээр 1975 чылдың март 27-де Совет Эвилелинде Черик «Интеркосмос-13» кылымал спутниктин салып үнүргөн.

Черик «Интеркосмос-13» спутникти орбитага айттылган параметрлерин өзүгээр үнүргөн. Спутниктиг артем аппаратуразы тогулчалыг ачылап турар. Чер кырымда башкарылга-демчөткшн комплексинин станциялары спутниктен келген артем медалерин хуээп ал турар.

«Интеркосмос-13» спутник-биле чергелештир Болгария Улус Республиканын, Венгр Улус Республиканын, Герман Демократтыг Республиканын, Совет Эвилелинин болгаш Чехословак Социалист Республиканын обсерваториялары дутгужушкан программаны өзүгээр Черик магнитосферанын болгаш ионосферанын байдалын база лайгаарап турар.

ТОМУЙЛААШКЫН

РСФСР-ның Көдээ амыл-агы министрствозу биле РСФСР-ның Совхозтар министрствозун РСФСР-ның Көдээ амыл-агынын швейн-респуб-лика министрствозу, кылдыг каттыштыгы-биле хөлбаш-тыр РСФСР-ның Дээди Со-ветинин Президиуму эш Леонид Яковлевич ФЛОРЕНТОВИ РСФСР-ның Көдээ амыл-агы министрине томуйлаан.

РСФСР-ның Көдээ амыл-агынын швейн-респуб-лика министрствозу, кылдыг каттыштыгы-биле хөлбаш-тыр РСФСР-ның Дээди Со-ветинин Президиуму эш Леонид Яковлевич ФЛОРЕНТОВИ РСФСР-ның Көдээ амыл-агы министрине томуйлаан.

РСФСР-ның Көдээ амыл-агынын швейн-респуб-лика министрствозу, кылдыг каттыштыгы-биле хөлбаш-тыр РСФСР-ның Дээди Со-ветинин Президиуму эш Леонид Яковлевич ФЛОРЕНТОВИ РСФСР-ның Көдээ амыл-агы министрине томуйлаан.

ЧӨПШЭЭРЕЖИЛГЕ БОЛГАШ КАДЫ АЖЫЛДАЖЫЛАГА

Францияның премьер-министри Жак Ширактың Совет Эвилелинге албан ужурунда эки-чоруу делегейниң хөй-нитизинин улуг ичизингенин хаара туткан. Ол эки-чоруу СЭПТ-ТИ-ның чигине секретары Л. И. Брежневтин Франция Республиканын президентизи В. Жиска д'Эстен-биле Рамбуйега ужуражышынын сөөнда үш ай биче-ле ажып чорая болуп, ССРЭ-нің болгаш Франциянын аразында билчишкни болгаш кады амылдажылга политиказынын таарыччалыгн база дагын бодыткан.

Францияның премьер-министри Жак Ширактың Совет Эвилелинге албан ужурунда эки-чоруу делегейниң хөй-нитизинин улуг ичизингенин хаара туткан. Ол эки-чоруу СЭПТ-ТИ-ның чигине секретары Л. И. Брежневтин Франция Республиканын президентизи В. Жиска д'Эстен-биле Рамбуйега ужуражышынын сөөнда үш ай биче-ле ажып чорая болуп, ССРЭ-нің болгаш Франциянын аразында билчишкни болгаш кады амылдажылга политиказынын таарыччалыгн база дагын бодыткан.

Рамбуйега ужуражышынын түңнелдеринге холбаштыр делегейниң эң чугула айтырыгларын болгаш ий талаыг харылааар айтырыгларын дугайы санал-ыналдар солушкан. Делегей айтырыгларында Европада айыыл чок чорук болгаш кады амылдажылга талазы-биле чөвүлел хуралдыг канчаар эртип турарына Москвага чугаалажышынын чөвүлел оңа ичизингени салганы билдингир, чүге дээр, ол чөвүлел хуралдыг түңнелдери Европа динке дуушкүрүлүг черукту улам ыңай кошнадырынга шийтирлиг салдарын чедирер апар.

Совет найысылалдың политиказын амылдарынын чугула демээ илепкейлиг дипломаттыг амыл-чоруула болуп турар деп, даштын тайлыбарчылар бо хуннерде өнөлап демделген турар. Дыка хөй чурттарны күрүне удуртукчулары Москвага эки-чоруу кылып, улаштыр-улаштыр кээп турар. Оларны-биле чугаалажышынын — СЭПТ-нің XXIV съездинин ачылап илганын Тей-бишкни программаны амылдарга бетандырап талазы-биле тодаргай куенишишкнирнең нези болур. Францияның премьер-министри Жак Ширак-биле чугаалажышынын база ол куенишишкнирге чугула чери элзек.

АКЫ-ДУҢМАЛЫШКЫ НАЙЫРАЛ

БУДАПЕШТ. (СЭТА). Венгр найысылалын эң улуг амыл-чоруу районнарын бирээзи — Керальде венгр-совет найыралдыг партия тургузар амыл дооулган. Ол районун хөй-нитизинин инициативанын өзүгээр ий чыл бурунгаар ол партия тудуп эгелээн турган. Партия тударында ол үениг дургузулда 138 муң киж киришкен. Адеп-аарын, чечектер тарылга-амы, тургулар шөлдери, спорт-чү тудугларын ачаа кылып турганнарын аразында районун үлетипер болгаш тудуг организационаларынын төлөөлекчилери, Будапештинин комсомолчулары, ВЗР-да совет эл-баш черлеринин амылдарчылары болгаш шериглерини мурнуу бөлүпүк дайынчылары база бар тургулаан.

Партия төвүнде венгр-совет найыралдыг демделген тураскаалды тургускан, оңу совет болгаш венгр ий хөрөжүн киж кыпактажып алган турар кылдыр кылган. Ол скульптор ансамблезынын төлөөлекчилери кылдырынга шыктаргангай скульпторлар Е. В. Вучетич болгаш Ж. Киффалия Штробль олар киришкен.

А. Куньялдың чугаазы

ЛИССАБОН. (СЭТА). Лиссабонга хөй муң киж киришкениг митингине чүве чугаалааш, Португалиянын Коммунист партиянын чигине секретары Алваро Куньял португал революция бөдунүг хөгжүдөлгенин чаа чаладынап кирген деп меделген. Контр-революстуг эргинде кыларынын ораддыжышынын баскан соонда чуртта политиказы болгаш экономиказын байдалы сайгарып чугаалааш, А. Куньял Чепсектиг күштер шим-чөткшкни республиканын конституция өзүгээр органы бөлу бергенин, Революстуг чөвүлелди тургусканын, балчыларын болгаш стравокине компанияларын национализи-астаанын өнөлап демделген.

Португал улус политиказы болгаш экономиказын ий фронтта демеселди чорулар апар деп ол чугаалаан. Биштин чур-нуушта демократтыг эрге-чургуларын быжылаарынын, демократтыг күрүнеин тургузарынын болгаш оңу реакция-чү тудугларын ачаа кылып турганнарын аразында районун үлетипер болгаш тудуг организационаларынын төлөөлекчилери, Будапештинин комсомолчулары, ВЗР-да совет эл-баш черлеринин амылдарчылары болгаш шериглерини мурнуу бөлүпүк дайынчылары база бар тургулаан.

Революстуг чөвүлелдин шийтипири

ЛИССАБОН. (СЭТА). Албан өзүзүнуң дынамында чугаалап турарындан амылга, Революстуг чөвүлелдин хуралыг Португалияда демократыгдыганын чоруулажышын хөгжүдөрүнө салар чедирип турар делегей байдалынын айтырыгларын база ол ыпшак Анголада байдалды чугаалажып көргөн.

Маочу-чөп үзөдиг бөлүг-дедди политиказы партия кылдыр амылдаарынын эстиянын дөди трибуналынын берген чөпшөрденин күш чөк бөлдүрүр деп, Революстуг чөвүлел чоруткан. Ол бөлүгүл бөдун демократтыг партияны өде организастаар дөш шим-чөткшкни (МРП) кылдыр адаттыгын турар.

Самали Демократтыг Республиканын кадын камгалап амылданчылары чаладыр-лыг азыгыларын непертепезинин баш уаур хемчеглеринин калбан программанын бетандырып чоруулар турарлар. Көдээ суурларда чонга эм-таңны үлөп берип, сыкыр-тыр пунктуларын тургускулаан.

МУРНУУ ВЬЕТНАМДА БАЙДАЛА

ХАНОЙ. (СЭТА). Мурнуу Вьетнамын Улусчу чепсектиг күштери сайгон шериглерге ымышканын кылышкан, тус черини чурттагычларынын деткечи-биле, марттын 28-те Ламдонг мөжунүң көз хоорайы — Балокту хостап алган, ол хоорай Сайгондун солгуч-чөөн талазында 150 километр чурта патронтарын бо чылын хостаанын он бирги мөжү бооп турар.

Тхьеунуң бөлүгүн чоруулар турары дайын калбартырынын политиказына уаур аемиселе чагыс экин Мурнуу Вьетнамын бүгү удузу быжылаар ужуруг. Тхьеунуң бөлүгү Париж дугуржугулазын эрөөринин орунуга кирген, ычканган ол бөлүгүлде дугуржур дээди тайбын, халаарышпас эрге, демократия болгаш национал чөпшөрежилге дөш демселди чорулар ийди чалакты Сайгонга тургузар дөш демселди күштелдер ужуруг дээрин ол дынамында чугаалаан.

МВР-инин Революстуг түр чалаанын программанын хуээп көрүп турар бүгү хамаатчылары, оон иштинде сайгон администрациянын солдаттары, офицерлеринге, вице-президент болгаш албан-каакчыларына, оларнын эрткин үзөй болгаш политиказын үзө-бөлдө-дөш хөй муң киж киришкен. Ол эки-чоруу СЭПТ-ТИ-ның чигине секретары Л. И. Брежневтин Франция Республиканын президентизи В. Жиска д'Эстен-биле Рамбуйега ужуражышынын сөөнда үш ай биче-ле ажып чорая болуп, ССРЭ-нің болгаш Франциянын аразында билчишкни болгаш кады амылдажылга политиказынын таарыччалыгн база дагын бодыткан.

ФИНЛЯНДИЯНЫҢ КПТК-ЗЫНЫҢ ПЛЕНУМУ

ХЕЛЬСИНКИ. (СЭТА). ФКП ТК-ның ачаа болган пленуму СЭПТ-нің болгаш Финляндиянын Коммунист партиянын делегацияларынын чугаалажышынын түңнелдерин чүүдөтү деп көргөн, меделген хуээп алган, ында болза Москвага бо чылдын февралдын төңчүзүндө болган чугаалажышынын илангы Финляндиянын коммунистеринге амылтыг болуп, марксизм-ленинизмге база пролетария интернационализмге үндөлөөдү, ФКП-ның чыгыс экин быжылаарынын үндөзүн тургузуп турар дээрин демделген.

ФКП-ның болгаш СЭПТ-нің аразында харылааарынын хөгжүдөрүнө, делегейниң коммунисттик шимчөткшкнинин сымры каттыжышынын чаа чугаалажышкын дузаны чедирер деп, ол меделгенде демделген.

Пленум оон ыңай чуртта политиказын байдалын айтырыгларын чугаалажып көргөн, чөгүрү резолюциянын хуээп алган. Финляндиянын экономиказын байдалын болгаш калбак ажыч чон массаларынын амылдарынын байдалын экижидеринин эрге-ажыгн барымдалааш, Совет Эвилели-биле болгаш социализмге өскө-даа чурттар-биле кады амылдажылганы буту талаыг хөгжүдөрү дөш Компартия туржуп турар болгаш ыңдыг кады амылдажылганын үр хуусаалыг программанын чөгөдөрүн деткип турар деп, ол резолюцияда демделген.

КНО-да консультация

НЬО-ИОРК. (СЭТА). КНО-нун чигине секретары Б. Вальд-тайм Совет Эвилелинин, Каттышкан Штаттарын Сириянын, Египеттин болгаш Израильдин төлөөлекчилери-биле консультация кылган, ачаа Чоокку Чөөн чүкте байдалды чугаалаашкан. Консультация дооулуганынын соонда, Женева конференциянын ажыгн эң чоокку үдө катап эгелен туруп болуп дээрине бузуелени ол илереткен. Конференциянын чыгырын тодаргай хуусаалыг оон ийи даргалары, тодаргайларга, Совет Эвилели болгаш Каттышкан Штаттар доктааткан турар ужуруг дээрин КНО-нун чигине секретарынын төлөөлекчили айтыпкан.

В. Брандтынын меделгени

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Вашингтонда чыгыс чоруктуг болгаш кады амылдажылганын талазы-биле бо чылын доостур ужуруг чөвүлел хурал Чөөн болгаш Барычн чүктөрүнүн аразында төңгүл эң улуг шуугаан болуп деп, ГСДП-нің даргазы В. Бранд меделген. Парламенттин национал хуээп чүве чугаалап турган, Тон Европада чепсектиг күштери болгаш чепсектегишкни кайы-кайымынын кыздарынын дугайында Венада чугаалажышкынар чедиргенин санал-оонады келген турарын ол чугаалаан.

ТААРЫШТЫРЫЛГАНЕ ОРУН

НЬО-ИОРК. (СЭТА). АКШ-аун демделген турар. Чоокку тың хуээп секретары Г. Киссинджерин Чоокку Чөөн чүкте чорваннын түңнел чок болганын ол районун айтырыгларын чаладан шийтирлээр деп чоруктуг бөтүгү эвезин көргөскөн деп, «Дейл уорал» солун бизжэн. Ийдиг политика араб чурттарын чагыс экин кошнадырыне улашкан, Палестинаны араб улусунун эргелери хуээп кырып турар болгаш Израильди деткиргени үндөлөгөнгө дээрин ол со-

